

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica ishaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrletja 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrletja 1 gold.; ako sadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVI.

V Ljubljani 17. vinotoka 1873.

List 42.

Lažnjivi liberalizem, laži-liberalizem.

(Dalje.)

Zarad vednih in silnih napadov na bistvenosti sv. Cerkve od strani krivovercev in zarad vednega žaljenja in zatiranja katoličanov in gladkega božanja in podpiranja krivovercev od strani greškorimskega cesarstva je bila izhodnja cerkev v svojem delovanju močno opovirana in zaderževana.

In zato se je zgodilo, da so bile pregrehe, hudo-bije, krivice, homatije in razpertije do verhunca priki-pele, in da je bilo to zaverženo cesarstvo daljne milosti Božje nevredno; ter je pod cesarjem Konstantinom Kopronimom leta 754 nehalo katoliško biti, odpadlo je. — Sedaj so se ga pa lotile divje ljudstva, Bulgari, Saraceni, Turki so mu zaterli oliko in blago-stanje, in si ga podjarmile, ter nekda tako cveteči kraji še sedaj zdihujejo v sponah mohamedanstva. — To je sad laži, zmót, krivih ukov in krivih vér, — od-pada od resnice, od Cerkve in Boga.

Za zgubo na izhodu je Gospod svojo nevesto — Cerkev — potolažil in odškodoval z lepo pridobitvijo na zahodu. Gospod ni svečnika ugasnil, ampak ga je le premaknil z njegovega mesta. (Razod 2, 5.)

Gospod kaznuje dežele in ljudstva zavoljo mlač-nosti, nemarnosti, nevernosti, pregreh... s tem, da jim luč vere odtegne. On svečnika ne ugasne, ampak ga le premakne, prestavi pred druge ljudstva, ktere hoče iz teme k luči poklicati. Tako je cerkvam v izhodu sveč-nik premaknil, in ga je prestavil pred še večidel pa-ganske ljudstva v zahodu.

Ko po minuli tužno-temni zimi spomladansko solnce svoje žarke razlije po pusti in nerodovitni zemlji, po golih barih in dolinah, strupene megle prežene, vso naravo razsveti, ogreje, zbudi in oplodi, takrat vzdigu-jejo rastline iz zimskega spanja svoje glavice, se obla-čijo mnogobarvano, poganjajo in razgrinjajo cvete, raz-pošiljajo prijeten duh po zraku, obetajo in obrodujejo obilnega sadu.

Solnce pravice je jelo razljuditi žarke sv. evange-lija, milosti in resnice po prvotno zaraščenih gojzdi-h in okrajinah zahodnih. Surove, divje ljudstva Germa-nov, ki so se v temni in smertni senci po gojzdi-h in berlogih zavijale v medvedje kože, se med seboj kot divje zveri klale, so jele glave vzdigovati, oči odpirati in stermé gledati v čudovito luč, ktero so jim ptuji mi-sijonarji prižigali. „Ljudstvo, ki je po temi tavaló, je ugledalo veliko luč. Prebivavcem v okrajini smertne sence se je luč prikazala.“ (Ps. 9. 2.)

Tedaj o spreobračanju paganskih Germanov, Nem-

cev k keršanstvu naj povém nekoliko! Krog Bodan-skega jezera je sv. Kolumban l. 611 prižigal luč sv. vere, in je vstanovil Liksijevski samostan v Galiji ali Franciji, v katerem je učil minihne popolnoma živeti.

V Švici je njegov tovarš sv. Gal vzdignil slovít samostan, ki se še dandanes po njem imenuje. Bil je mogočen v besedi in djanji. Med Franki krog Vir-cburga je sv. Kilijan oznanoval sv. evangelij in vojvoda Gocunana kerstil. Na Pomorjanskem je sv. Oton misijo-naril. Med Bavarci je sv. Rupert vojvoda Teodora in veliko ljudstva kerstil, poderti Solnograd zopet pozidal, in ondi svoj škofski sedež in samostan postavil. Narveč za pokristjanjenje Nemčije je storil sv. Bonifacij, zato se po pravici imenuje apostelj Nemcev. On ni le samo po Friziji, Hasiji, Turingiji in drugod sv. evangelja oznanoval, temveč šel je trikrat v Rim, da se je v vsih rečeh z rimskimi papeži dogovoril. Ko je bil za nad-škofa posvečen, je po Nemčiji postavil enajst škofiji in več samostanov, v ktere je minihov in nun iz angle-škega dobil, da so v šolah učili. Vpeljal je redovne zборе škofov, in zapovedal ljudstvo v domačem jeziku molitve učiti in liste in evangelije brati. V njegovem djanji sta ga verlo podpirala Karol Martel in Pepin.

Cerkve s svojimi zveličavnimi resnicami in milost-nimi darovi je Nemčijo omikala in oblačila. Cerkveni služabniki, ss. misijonarji, so se z nevarnostjo svojega življenja podajali v nedohodne gojzde in močvirje; ondi so divjakov iskali, jih okrog sebe spravljali in učili, ne le pravega Boga spoznati in moliti, ampak tudi delati, gojzde posekovati, močvirje sušiti, njive, verte, vino-grade napravljati, obdelovati in obsajevati; pota in ceste narejati, iz lesa hiše tesati ali zidati, se v vasi in mesta združevati. — Po bolj oljudenih krajih, ki so se v vasi, terge in mesta naseljevali, so bile postavljene lepe farne, škofovske in samostanske cerkve in šole, iz katerih se je med ljudstva razširjala luč sv. vere in ž njo omika in blagor. V večih samostanih in po velikih mestih so bile vtemeljene viši šole, še celo kake vseučilišča, v kterih so veči del duhovniki in redovniki sv. Benedikta podučevali v mnogoverstnih vedah in umetnijah, staro-davne klasike Gerkov, Rimljanov id. so v knjigarne nabirali, prepisovali, razširjali in z novimi množili. Tako je Cerkev Nemčijo in scasoma ves zahod rešila iz bar-barstva in malikovavstva, ter jih civilizirala, olikala in oblačila — pokristjanila. (Dalje nasl.)

Kaj se godi na Švicarskem.

Čedalje bolj in bolj se množí gibanje med katoli-čani v Švici, ki se za sveto vero junaško poganjajo in jo brez strahu očitno spoznavajo. 22. kimovca je bil

dan, ki je dokazoval trinogom v Bern-u, da je ložje krivične postave kovati, težje pa po njih svoj doželen namen doseči, namreč katoliško vero iz Švice potrebiti. Ta dan so Jura-ski prebivavci očitno kazali, da so in ostanejo verni katoličani, naj si že kar koli nad nje pride. Ondotnim katoličanom že delj časa ni bilo dopuščeno v kaki cerkvi pri službi Božji biti, ker so jim vse njih cerkve zaperli; toraj morajo po skednjih in drugih skritih krajih pri sv. maši biti, — in glejte! to v deželi vse prostosti, kjer tudi tuja derhal zavetje najde in ondi v miru živi. Duhovni ne smejo besede Božje oznanovati, ne bolnikom na smertni postelji deliti ss. zakramentov, ne merličev po šegi katoliške Cerkve pokopavati. Vse to vladina postava prepoveduje. Da katoličani Jura-ski takim krivičnim postavam oporekajo in svojo vero očitno spoznavajo, napravijo ogromno božjo pot, ki se dá primérjati križanski vojski nekdanjih časov.

Po sporočilu časnika „Liberté“ je bilo 60 duhovnov in 15,000 romarjev — možakov, žensk in otrok — ki so si ozaljšali persi z rudečim križem in z napisom: „*Servire Christo Domino*“, t. j., „Služiti Kristusu Gospodu“, ter so se podali na slavno božjo pot, ki se imenuje „Mariastein“ v kantonu Solothurn-u. Za toliko trumo romarjev ni bilo prostora po hišah, kjer bi bili prenočevali; torej so mogli v prostorni cerkvi in v podzemeljski kapelici med molitvijo in petjem prenočevati. Pregarjani Juraki pa so si v srečo šteli v teh svetih prostorih prenočiti. Ta čas je 6000 romarjev prejelo svete zakramente. Kaj ginljivo jih je bilo viditi, 4 ure dolgo k sv. Obhajilu pristopati one, ki so 15 do 18 ur daleč popotovali, da so se te sreče mogli vdeležiti. Stene po cerkvi so bile s prinesenimi banderi pokrite. Toliko jih je bilo! Ko je gospod prelät Motši pričel véliko mašo, je bila cerkev prenapolnjena. Vse — mlado in staro — se je v cerkev gnjetlo, da so bili pri slovesni sv. maši, ki so jo že toliko časa mogli pogrešati. Nad 7000 oseb je moglo pred cerkvijo svoje molitve opravljati. Ob desetih stopi častni kanonik Hornstein s Pruntrut-a na leco, in govori s toliko gorečnostjo, da so bili vsi poslušavci navdušeni in vneti; resnoba in pretresljivost pa je bil trenutek, ko govornik s povzdignjenim glasom zakliče, vprašaje: „Katoličani Jura ski! ali prisežete zvestobo sveti rimski katoliški apostoljski Cerkvi?“ Vsi glasno odgovorijo: „Prisežemo.“ „Ali prisežete zvestobo sv. Očetu, svojemu pravemu, pa z dežele pregnanemu škofu in vsim od njega postavljenim duhovnom?“ „Prisežemo“, je donel glas po cerkvi. Ko pa govornik svoje poslušavce opominja k zaupanju v Boga, se spočne toliko zdihovanje, toliko jok možakov in žensk, da se je govornikov glas komaj slišal.

S Šent-Mavriciju je k nam dospel telegram (berzopis) ondi zbranih škofov: „Škofje švicarski in romarji pri sv. Mavriciju pozdravljajo romarje Juraške v Mariasteinu. Oserčujemo se, molimo, bodimo zvesti Kristusu in njegovi Cerkvi! Vsi pričujoči škofje vas pozdravljajo.“ (Evgenij škof v Bazelnju.) — Tudi iz Rima je dospel tale telegram: „Sv. Oče se zahvaljuje in blagoslovlja vse romarje v Mariasteinu.“ (Kardinal Antonelli).

Še veličastnejši je bila množica romarjev v opatiji sv. Mavricija v kantonu „Vallisu“, kjer so bili zbrani škofje s Švice z 20,000 romarji, ki so na grobu junaških marternikov tebajškega kerdela (legijona) zvestobo prisegli papežu, Cerkvi in katoliški veri.

Po kratkem nagovoru škofa Marilleja stopi častni kanonik na leco, ter popisuje smert slavnege junaka, sv. Mavricija, in njegovih tovaršev vojakov, ki so za sv. vero kri prelili; kaže pa tudi na tri škofje, ki so

zavoljo spoznavanja sv. vere pregnani iz dežele, namreč Marilleja, Lachata in Mermilloda. Poslednjič pa s povzdignjenim glasom zakliče: „Blagor deželi! blagor katoličanom, ki imajo take junaške škofje, kateri so s svojim zgledom prvi v vojski za vero in pravice katoliške Cerkve!“

Naslednji dan je Sitten-ski škof imel véliko mašo, škof Lachat pa je s toliko gorečnostjo in tako ginljivo govoril, da so bili poslušavci močno presunjeni in navdušeni; nagovori jih, naj prisežejo, da rajše umerjé, kakor da bi sv. katoliško vero zatajili, in po vsi prostorni cerkvi je zadonelo: „Prisežemo.“ Škof moli apostoljsko vero z nepopisljivo ginljivostjo. „Mi škofje“ — pravi govornik — „prisežemo edinost in zvestobo nezmotljivemu papežu, ljubezen do Jezusa Kristusa, rajše umreti kakor svojo prisego prilomiti. In vi, duhovni! prisežite zvestobo svojim škofom in božjemu Odrešeniku, bodi preganjanje še toliko, ki vas čaka!“ Vsi so vzdignili roke, rekoč: „Prisežemo.“ Vi kristjani pa ponovite svojo keratno obljubo, svoje obljube pri prvem sv. obhajilu in pri sv. birmi. Prisežite, da hočete v življenji in smerti zvesti ostati svoji Materi, sv. apostoljski rimski katoliški Cerkvi! Spet je zadonelo po vsi cerkvi močen glas: „Prisežemo.“ Poslednjič jim podeli z globoko ginljivostjo papežev blagoslov.

Opomnimo naj še, da je bilo v katoliškem Jura-kantonu 69 fajmoštrov odstavljenih, katerim je vlada prav po divjaško zaperla cerkve, farovže in prihodke, pa ga ni bilo kar nobenega tako slabega, da bi bil prestopil k novemu krivoverstvu. Junaško se deržijo svojega škofa, škof pa papeža. Radikalci, prekucuhi, vkoreninjeni sovražniki sv. katoliške Cerkve jih prav po divjaško stiskajo, ker se nočejo podvreči njih krivičnim postavam in njih hudobnim naklepom se uklanjati.

Dasiravno so ti „svoboduhi“ duhovnom vse prihodke ustavili, vendar od njih vse davke s terdobo tirjajo. To so švicarski liberalci in trinogi, ki jih tudi naši liberalni listi hvalijo, preganjanim katoliškim duhovnom pa njih terpljenje privoščijo — te lepe „omikovalne“ duše, ki pa dahnejo po trinoštvu, po svincu in petroleju. (Po Vaterl.)

Kako strašno smert je storil sovražnik duhovnov.

Ni še davno, pripoveduje „Wahrheitsfreund“, kar je živel v neki vasi na zgornjem Tirolskem bogat kupec N., ki je bil prav zagrizen sovražnik duhovstva. Že več let ni prejemal ss. zakramentov, za Božje in cerkvene zapovedi se nič ni menil. Pri kupčiji je imel posebno srečo; bogat je bil v časnem premoženju, pa še bogatejši v brezbožnosti. Svoje sovraštvo zoper duhovne je razodeval pri naj manjši priložnosti. Vsaktere pregrehe, ktere mu je očitala lastna vest, je pritikal duhovnom.

To sovraštvo je hotel vcepiti tudi svojim otrokom. Večkrat je rekel: „Še na smertni postelji bom rekel otrokom: Sovražite duhovne in nikar jim ne verjemite; v oporoki jim bom še zapustil svoje sovraštvo zoper duhovne.“

Ta kupec je bil okoli 40 lét star in oče več otrok, ki so bili majhni in tako k sreči še niso razumeli govorjenja in brezbožnega počenjanja svojega očeta. Bil je na kupčijem popotovanju, sklenil je kupčijo, ki mu je obetala lep dobiček; drugi dan se je mislil podati na pot proti domu.

Sedé ravno v tovaršiji z več gospodi, kar prinese mašnik memo sv. Popotnico k nevarno bolnemu člo-

veku; v gostilnico se je slišalo žvenkljanje in molitev pobožne množice, ki je spremljala sv. rešnje Telo. To je bila za gospode prilika, da so začeli govoriti čez duhovne, in N. je v tem vse druge daleč presegel. Tudi takrat je ponavljal besede: „Še pred smertjo bom otrokom rekel: Sovražite duhovne in nikar jim ne verjemite.“

Komaj je bil izgovoril te besede, kar začne nekoliko medleti, prihajalo mu je vedno huje, in mógli so ga nesti v posteljo. Med tem, ko so ga raspravljali in v posteljo polagali, je bil že prišel v nezavednost. Hitro mu gredó po gospod očeta in po zdravnika tiste okolice. Komaj mine četrtert ure, že sta bila oba pri njem; toda bolnik je že popolnoma bledel; rassajal, mahal okoli sebe, da so ga nekteri terdni možje mogli varovati in v postelji deržati. Ni bilo minulo dve uri, kar je še tako gerdil duhovne, in N. je bil že merlič, ne da bi se bil popred kaj zavedil! Tako Bog po dolgem čakani pride večkrat z grozovito kaznijo. Tako je Bog naredil, da je N. umerl brez oporoke, s ktero je žugal; da je umerl na tujem, ločen od svojih otrók, da tistih brezbožnih besedi še tistim ni mogel razodeti, ki so bili v zadnjem trenutku okoli njega, ker je hitro prišel ob zavednost. Tako kaznuje Bog sovražnika duhovnov.

Oče Pirc.

(Konec.)

Prečastiti gospod misijonar Pirc so pripovedovali med drugimi naslednjo mično dogodbo. L. 1845 so prišli vladini vradniki iz Vašington-a v indijanske selišča gledat, kako in kaj se tam godí. Bili so pa močno osupnjeni, ker vidili so celo vas hišic postavljenih vse v versti in v lepem redu, rujavokožce in njih žene pa tako mirno in omikano bivati po svojih hišicah, še posebno pa, kadar so jim začeli nositi na ogled tako lepih in raznih indijanskih izdelkov, da se niso mogli prečuditi. Gospodje pri vladi so namreč mislili, da to ni mogoče, kar jim je oče Pirc izmed Indijanov poročeval v Vašington. Pelje jih tudi v čedno cerkvico, ki je bila silo prijazna, in amerianski gospodje in njih góspé so bili tako razveseljeni, da so zahtevali posodico in so mu nametali veliko zlatov ko dar za njegovo ubožno indijansko srenjo. —

Pirc in Baraga sta si zlasti prizadevala Indijane odvaditi pijančevanja. Pripeljali so bili Amerikanci o neki priliki več sodcev žganja v Pircov misijon med Indijane; bili so pa novi verniki tako vterjeni v veri in treznosti, da se nobeden ni hotel lotiti smertivne pijače. Novojoški vradnik Oertl pravi: „Ako bi bila naša vlada v Vašingtonu poslušala dobre svete, ki so jih ji dajali oče Pirc, De Smet (preizversten misijonar S. J., ki je pred malo tedni umerl), škof Baraga in drugi katoliški misijonarji med Indijani, nikoli bi ne bili kaj slišali o Madokih in družih Indijanih.“ Hoče reči, da strahovitih vojsk in neusmiljenih morij od Indijanov bi beli ne bili poskusili.

Kako strahovito delajo Indijani, kaže dogodba, ki so jo gosp. Pirc doživeli pred kakimi 3—4 leti med Očipve-Indijani. Le-ti so bili v maševalnem boju s Siu-Indijani. Imajo namreč strašno šego, če en rod drugemu koga ubije, da potem dotlej išejo priložnosti, da se zmašujejo za uboj in sami nasprotnikom koga vsmertijo. Premagavci pa navadno vse svoje vjete sovražnike pokončajo in pobijejo, samo kako mlado žensko prihranijo za „darovanje“, kakor pravijo. To darovanje pa je prestrašno, ker sežgó jo v ognju. Oče Pirc tedaj se podá neki dan iz Krovinga in gre med Indijane Očip-

vane, kjer imajo pa tudi beli Amerikanci sem ter tje kake hiše in naselbe. Kadar pride na odmenjeno mesto, so bili ravno Očipvani boj dokončali, v katerem so bili pobili množico Indijanov Siutov. V neki amerianski hiši je bil eden Indijanov na straži, da bi ne pobegnili ženska, ki so jo bili prihranili živo za dar, drugi pa so v nekoliki daljini od tam imeli že germado in so plesali zraven ognja ter se pripravljali na divje žertvovanje.*)

Oče Pirc v silni žalosti vidi, kaj se godi. Praša amerianskega naselca, če ni mogoče te uboge ženske še kako rešiti? Pravijo mu, da je vse zastonj, ker ako jo odtegnejo divjakom, jim bodo hiše požgali, jih pobili.

Cas je bil že kratek, germada pripravljena. Napravijo pa divjaki za „žertvišče“ dve podolgaсти germadi vstrič tako, da je ulica med njima. V tisto ulico denejo ubodo „žertev“, mlado žensko, zažgo ob koncéh germado ter žensko najprej terpinčijo z dimom, potlej s plemenom, da jo tako počasi vsmertijo. Ta prežalostna smert tedaj je čakala uboge dekline izmed Siut-Indijanov.

Oče Pirc zdihne k angelu varhu, naj bi mu kako dobro misel vdihnil, kaj je tu storiti, da se uboga si-
rota otmé.

Ukaže gospodinji v hiši, naj hitro skuha dobro jéd. Zgodí se. Jéd je skuhana. „Zdaj pa pokličite sem Indijana, ki je na straži, naj gre jest.“ Indijan se vsede in jé.

Bil je pa tam velik kup kóz, ki jih je kupčevalec ravno na vóz nakladal. Oče Pirc vzame eno kóz, zavije hitro vanjo deklino in — ajdi na voz ž njó! Na verh pa družih kóz. Vozniku reče naj odide. Bilo je ob kraju nekega gozda.

Stražnik pojé in pride zopet na stražo — žertve ni nikjer.... Kje je, kje je? Šte jo vidili? Oče Pirc ga nekako zmoti, da se zaleti doli po gozdu je iskat — zastonj.

Kmali se verne tudi Oče Pirc proti Krovingu, na zaznamnjanem kraju vzame deklico izmed kóz na svoj voz in jo na vozu zagerne.

Da je bilo veselje še večje, je dobra sreča, ali recimo, Božja previdnost je tako hotla, da starši in sploh deržina tiste mlade otete Indijanke so bili v Krovingu, ali tam blizo. Kadar starši svojo hčer vidijo in zvedó, kaj se je godilo, kako je bila hčerka prečudno rešena — naj popiše kdo drugi, kakošno je bilo veselje!

Gosp. Pirc so deklico nagovorili, naj bo hvaležna „Velikemu Duhu“ za toliko dobroto, naj se dá v veri podučiti in kerstiti, v kar — se vé — se je z naj večí hvaležnostjo vdala. Kmali kmali se pa oglašé tudi njeni starši in vsa deržina, ki prosijo poduka, in vsi sprejmejo sveto vero.

Tako „omiko“ razširja katoliška Cerkev po svojih duhovnih.

Angleški kralj Henrik IV.

Spisal Val. Gasperšič.

V svojem popisu „Rimsko mesto“ govorili smo, da pred novim laškim krajem Vittore Emmanuele v Kvirinalu spanje beži, kakor nam je znano po laških in nemških časnikih, in smo ga primerili Henriku IV, angleškemu kralju. V roko vzemimo zgodovino, sodnico kraljev, in pazimo, kaj ona pravi. Kralj Henrik IV, on je obropal Riharda II, bogaboječega kralja, njegovega prestola okoli leta 1400. Ali nesrečen je bil vse svoje

*) V tem pomenu se podá gerda beseda „žertva“, „požertvalnost“ itd.; ne pa da bi keršanske „darove, daritve, darežljivost“ s unimi besedami skrunili, kakor so pričeli novotartji.

žive dni Henrik IV. Njegov lastni sin je rogovilil proti njemu. Ko je bil kralj bolan in je mislil sin, da bode oče umrl, potegne mu krono z glave, in jo sebi na glavo posadi. Oče okrevi in britko ga svari. Tudi prijatelji, ki so mu na prestol pomagali, zagrabijo orožje proti njemu, kralju. Boju ni bilo konca. Pa tudi po njegovi smrti se je boj vnel. Potomci Riharda II so zoper Henrika VI, dediča Henrika IV, kervav upor napravili. Znana je tista vojska pod imenom „rudeča in bela roža.“ Zdi se nam, da neki nemški pisatelj je mislil na tisti boj, pisajoč: „Das ist der Fluch der bösen That, dass sie immer schlechtes will gebären.“ „To je prekletstvo hudobnega djana, da roditi hoče vedno le hudo in hudo.“ Kadar je bil Henrik IV blizu starosti, ga je vest, katera včasih spi, pa se tudi včasih strašno zbudi, tako pekla, da mu ni bilo mogoče spati. Sedel je na postelji in premišljeval: „Rihard, Rihard, v duhu preroka si to prihodnost vidil in oznanoval: Nordthumberland, ti bodeš stopinja, po kateri bode Bolingbroke (potem kralj Henrik IV) se na tron usedel. Bil je Bolingbroke prijatelj Nordthumberlandov. Ali zgodilo se bo, tako Rihard govori, da bode tisti ognjusni greh (foul sin) v gnjilosti se izpahnil (break out in corruption), hoče reči, da se bodo med saboj morili. Boju pa ni bilo konca. Ali poslušajmo, kako kralj Henrik IV v svojih dolgih nočeh toži, tožbe, katere nam prvi angleški pisatelj v visokih, imenitnih besedah izročuje: „Koliko tisoč mojih revnih podložnikov je to uro v spanju! Spanje, milo spanje, narave draga dojka, kako sem jaz tebe oplasil, da nočeš več mojih trepavnic stisniti in utopiti mojih počutkov v pozabljivost! Zakaj, spanje, se rajši ti skloniš v opraljenih jasliah, in se zvrnāš na nepriročnih deskah z bernečimi mušicami, kakor pa v lepodišečih sobah velikašev, kjer stoji visoka postelja v dragi sprelepoti? O ti lenjivi spanec, zakaj ležiš ti z ubogim v zamazanih posteljah, pustiš pa kraljevski tabor, kakor bi bil strazišče in plat zvonā? Vendar na vertoglavno visokem jaderniku mlademu mornarju voljno oči zatisneš, mu v zibeli divjih, mogočnih viharjev možgane vdramiš, viharjev, kateri serdite valove dvigajo, sukajo taistih strašanskih verhove in jih z glušivnim šumom obešajo v polzive megle, da bi se s hrumom sama smert morala zbuditi! Ako ti, pristransko spanje, vēs počitek dati mornarskemu dečku v hudi uri, zakaj ga ne dovoliš kralju v pokojni, v tihi noči? Potem tedaj, srečni revež! ulezi se sladkō; težko leži glava, ktera krono nosi!“

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane, 10. okt. — K umetnosti. — Ranjki nepozabljeni škof Slomšek so imeli lepo navado, da Ramorkoli so prišli, ogledali so najpopred cerkev tistega kraja. In kjer koli so našli lepo ozališano cerkev, so se vselej v serce razveselili ter precej sodili, da tu mora tudi duhovščina in ljudstvo hvale vredno biti. Enake misli so tudi mene (pisatelja teh verstic) obhajale, ko sem unkrat ogledoval na novo olepšano cerkev v Rakitini, v fari, ki med manjšimi naše Notranjske sicer ni naj večja. Pa v kratkem času se je primeroma veliko storilo za zvonjanjo in notranjo olepšavo domače hiše Božje: povikšal se je kameniti veliki oltar in dobil lepo sliko iz spretnih rok; naročen je že pri domačem mojstru g. Šubicu lep tabernakelj in za nove zvonove je tudi začetek storjen. Vendar moj namen ni hvaliti marljivega gosp. župnika in ljudstva, da se vkljub slabim časom vendar toliko stori za lepoto hiše Božje; omeniti hočem le krasne podobe v velikem oltarju, ktero je naslikala marljiva gospodičina Henrika Langusova. Na-

redila je ta umetnica, vredna hči slavnega mojstra, že več križevih potov in mnogo raznih podob za oltarje in bandera. Nekatere so bile ob času že očitno pohvaljene, in reči se mora, kakor pri svojih prešnjih delih, se je tudi tukaj dobro skazala. Podoba kaže v originalni poziciji iznajdenje sv. križa. Bledi, upadeni bolnici se kar vidi, kako zopet zdravje zadobiva, berž ko se je njena roka zaupljivo dotaknila pravega križa; in če pogledaš resnobno častitljivost starega škofa in začudenje pobožne kraljice, se ti mora neutegoma prikupiti podoba. Sploh je resnično, da umetniki morejo svojim umotvorom vdahniti le takega duha, kakoršnega so sami; ako imajo sami rahločutno živo pobožnost v sercu, vdahniti jo bodo zmožni tudi svojim podobam. Farmani so zelo hvaležni, da jim je umetnica za mali denar (50 gl.) cerkveno lepoto tolikanj zvišala. Naj bo posebno priporočena tudi še vsim drugim, ki hočejo imeti po nizki ceni lepih novih podob, ali svoje stare večkrat marogasto napravljene z umetnimi zamenjati. (Stanuje v št.-peterskem predmestju št. 95.)

— Pravda zoper Tagblatt, ki ga toži č. g. župnik v Dolu zaradi znanih mnogoterih krivicenj, ki jih je sprejel, je bila postavljena (ali že preložena) na 25. sept., potlej na 16. okt., in zdaj spet zavolj „dokazane vrednikove bolezni“ na 27. nov. —

Iz katoliško-politiškega društva 5. oktobra. (Prečast. gosp. kanonik P. Urb o slovesnosti v Pragi.) Poročal je gospod kanonik o 900letnici v Pragi, kjer je častito in pošteno zastopal nas Slovence. Omenil je, da je sicer težko govoriti o zadevi, kjer je sam vmēs in bi se utegnili misliti, da sam sebe hvali; pomislijo pa naj poslušavci, da čast, ki se mu je skazovala, velja Slovencem, velja Kranjcem posebej.

Že s Dunaja, pripoveduje, so se peljale velike množice v Prago na slovesnost. Častno sprejet je bil že na kolodvoru v Pragi.

Preslavna je bila naslednji dan procesija iz cerkve sv. Cirila in Metoda iz Karolina v cerkev sv. Vida. Vdeležilo se je do 150,000 ljudi, 500 duhovnov, 1000 je bilo v belo oblečenih deklic itd. Mesto je bilo mnogotero ozališano. Skor edino slovanski glasi so se slišali, — ta slovesnost je bila „znamnje za Čehe“.

Primorana je bila to priznati celo judovska „Neue freie Presse.“ Tako veličanstvo pa je bilo ukljub vsemu bujskanju sovražnikov, ki so si vse prizadevali ljudi odverniti od slovesnosti; žugali so jim celo, da jim bojo hiše za herbtom pogorele, ako grejo od doma. Od poli osmih zjutraj do poli treh popoldne je terpelo veličansko cerkveno opravilo, pa noben človek se ni utrudil in naveličal. Pri izhodu iz cerkve je neštevilna množica šla memo kardinala in mu slavo klicala.

Drugo jutro je bilo opravilo v cerkvi sv. Klementa, pri katerem je bilo spomina vredno zlasti imenitno petje „v pravem cerkvenem duhu“. V semeniški kapeli, veliki kakor je pri nas št. jakopska cerkev, se je po cerkvenem opravilu zbralo 1500 do 2000 slavnih gostov s tremi škofi.

Pred zborovanjem je naš poslanec kardinalu naznanil naročene poklone od ljubljanskega prečast. kaptelna in posebej od mil. gosp. prošta. Izvolil se je potem odbor. Govoril je na prvo kardinal praški sam, potem zverstoma odborniki knez Lobkovic, grof Miroslav Thun in grof Belkredi — vsi v pomenu: „za vero, dom, cesarja“. Navdušeno jim je obilno vmēs donela slava.

Precej za njimi je bil povabljen govoriti naš preč. gosp. poslanec P. Urb. Po spodobnem poklonu do kardinala in gostov je omenil, kako že pred dvema letoma, ko je prvič ogledoval to slavno mesto, je povsod začuden spoznal njegovo veličanstvo ter spoznal, da je

v resnici „zlata Praga“, kakor se imenuje. Ne eno mesto za Rimom, pravi, nima toliko svetih spominkov, kakor Praga. Od kdaj pa je tolika častljivost tega mesta? Gotovo od takrat, odkar se je pričelo razcvetati kršanstvo v deželi; iz katoliške vere izvira slava mesta Prage in češkega naroda. Le na podlagi sv. vere se zamorejo srečno rešiti tudi sedanje zamotane vprašanja, le na njeni podlagi federalizem dobro vspeševati; le v katoliški veri je nauk prave ljubezni vsih med seboj, vir pravega človekoljubja.

Prestopil je na to, da ne le na severu, ampak tudi ob jugu se slovenski narodi veselijo 900letne slovesnosti, ki se obhaja v Pragi. Zlasti se to godi na Kranjskem, kar je tudi vzrok, da je zastopnik v Pragi pričujoč, ki je prinesel serčne pozdrave, poklone in prav zalo adresu češkim bratom.

Bere jim zdaj addresso, popiše nekoliko kranjski narod, o katerem mu je svoj dan neki tuj profesor prelepo spričevanje dal: „Vaše ljudstvo je ubožno, pa je katoliško.“ To ljudstvo tedaj je bratom Čehom svoje vošilo izreklo in sporočilo. Izročil je o tej priliki addresso; z dolgim, živim priploskovanjem so velikrat vmés pričujoči serčno zadovoljnost razodevali, posebno pa ko je slovensko addresso bral, je vse bilo silovito navdušeno.

Tudi še potlej so mu mnogi imenitni gospodje roko podajali, srečo vošili in polno lepih besed govorili, kar vse je dokaz, da je svojo nalogo slavno zveršil. Obojno naše društvo pa je gospodu kanoniku še toliko bolj k hvaležnosti zavezano, ker vse je opravil na svoje lastne stroške in noče nič povračila za popotvanje.

Za mladino, zlasti šolsko. Prišle so ravnokar na svetlo bukvice v šestnajsterki VIII + 240 strani debele z naslovom:

Jez sem pot, in resnica, in življenje.

Molitvenik in pesmarica za mladino srednjih šol, posebno gimnazijako, pa tudi za druge izobražene vernike. Sostavil jih je gosp. Andrej Marušič, učitelj véststva na c. k. gimnaziji v Gorici, 1873. (Založil Ferd. Wokulat; natis. Seitz.)

Po kratkem razloženju naslova se nahajajo v petih poglavjih molitve, premišljevanja in poduki za vse navadne razmere in potrebe kerščanskega, sosebno mladinskega življenja. Poglavja so: I. Posvečuj dan; II. posvečuj teden; III. posvečuj leto; IV. posvečuj se s ss. zakramenti; V. molitve za razne potrebe. — Mnoge reči so slovenske in latinske, nekatere slov.-nemške, kakor se je kazalo, da jih zahtevajo okoliščine in razmere šolske mladine, ali pa posebne krajne in učiliščne navade. — Sveta maša, kakor jo mašnik bere (lat.-slov.) je vravnana po znanstveno določenem sistemu tako, da se bistveni in nebistveni nje deli in druge reči po tisku v naslovih in po družih znamenjih natančno razločujejo. Ravno tako sistematično in razvidno vravnano je cerkveno leto. — Veliko molitev je sveto-pisemskih in cerkvenih, katerim gre gotovo pred vsemi drugimi prednost, ker so naj tehtniše in vdičujejo molilcu pravega kerščanskega in cerkvenega duha.

Pesmarica obsega najnavadnejše pesmi latinske, slovenske in nekaj nemških. Nekatere pesmi so okrajšane. Opomba konec knjižice pravi, da je v slov. pesmih več ko 250 stikov popravljenih. — Jezik je čist. Na prodaj po vsih slov. mestih. (Cena nevez. knjige 80 sld.)

Iz Kostanjevice na Dolenskem. 20. pobinkoštno nedeljo, t. j. 19. oktobra, se bo pri nas obhajala vesela slovesnost zaradi napravljene treh novih zvonov za farno cerkev. Prijazno se toraj vabijo k slovesnosti vsi častiti gospodje duhovni, ki so iz Kostanjeviške fare doma, ali ki bili so v ti fari v duhovski službi.

Farno predsedništvo.

Pesem od misijonarja Baraga.

(Zložil Fr. Pirc*).

Poslušajte, ljubi Kranjci,
Kaj vam dobrega povém,
Kar v deželi indijanski
Vidil sam sem ino vém.

Bog duhovne zvoli Kranjske,
Indijane spreobrniti,
Pošlje jih za mis'jonarje,
Divje ajde pokerstit.

Pervi zvoljen in poslani
Bil gospod je Baraga,
Modri ino prav učeni
Mis'jonar iz Kranjskega.

Velik dar zarés je storil,
On za vero, za Boga,
Ker grajšino je popustil,
Odpovedal se blagá.

Naglo je pa bil pripravljen
Na Ind'jansko se podat',
Med nevernike postavljen
Evangelij oznanj'vat.

Bog mis'jon je blagoslovil,
Divje ajde razsvetlil,
So duhovna poslušali,
Kar jih je lepó učil.

Brez števila jih je kerstil
Za Gorenjim jezerom,
Prav veliko duš pridobil
Veseliť se z Jezusom.

Baragu je čas pretekel,
Zbolel je ino umerl,
Lepo je ta svet zapustil,
In gorák v nebesa šel.

Lep izgled je mis'jonarjem,
Vsim Ind'janom pomočnik,
Svitla slava tudi Kranjcem,
V nebesih je svetnik.

Sv. Francišek.

Sv. Francišek Serafinski,
Oče novih bratov znan,
Oče pravi naš družinski,
Od Boga ljudem poslan.
Grešnike je boljšal, blažil,
Bolnim stregel, jih tolažil,
Vbogim pomočnik je bil,
Sebe vedno pokoril.

Nejevercem vero dati
Jih otéti ves gori,
Vse v nebesa pripeljati,
Turke pridobit' želi.
Le za Jezusa živeti,
Jezusu želi umreti,
Da dosegel to bi préd,
Je vstanovil novi red.

Duh goreti ne prestane,
Višej, višej plamen gré,
Kristusove svete rane
Se Francišku obnove.
Brez števila novih bratov,
Za nebesa vnetih svatov
Pridobiva dan na dan,
Po vsem svetu red je znan.

Sv. Francišek pregoreči,
In preslavni naš svetnik!
Sprosi nam ljubezen večí,
Bodi zvést nam pomočnik,
Da nas grešnost ne premaga,
Da kri Jezusova draga
Se nad nami ne zgubi,
K večni zmagi nas živi!

Razgled po svetu.

Avstrijansko. Šumi zopet nekaj o spremembi ministrstva. Sprejeti bi imel boje Lasser nalogo, da sestavi čisto birokratiško, ostro-vradniško ministerstvo, kakor tako, ki bi stalo „nad strankami“. Za tako „nad-strančarstvo“ se je sicer bolj tiho že delalo pred več mesci; meni pa „Vtld.“, da možje po-Lasserjevci so „centralistiški straničarji“.

V Rimu, kakor se piše v „Genf. C.“, se je rogovilstvo vzdignilo nad svete podobe. To rogovilstvo pa je v resnici frajmavarska vlada: „po časnikih si dajo to veleovati, kar želé storiti“. Po noči potepuhi oskrunijo to ali uno sveto podobo s kamenjanjem ali drugimi pomočki, potlej se pa zahteva po časnikih: rajši odstra-

* Neutrudljivo delavni gospod misijonar so v visoki starosti že zdaj na morji nekatere popevke zložili nekako po obliki narodovnih pesem, in jih želé izročiti ljubim Kranjcem v spomin indijanskih misijonov.

nite podobe od poslopij, kakor pa da bi se skrunile, zakaj ljudstvo tako hoče.“*) Odpravili so v prvo na županovo povelje po takem potu male stebriče, ki so bili pred dvorovi in cerkvami, češ, da to spominja na fevdalnost; potem pa so se lotili podob Marijnih, ktere imajo tako pogosto po vsem Laškem in po noči pred njimi luč gorijo. Tega satan nikakor terpeti ne more, kajti „luč“ (lucifer) hoče le on sam biti, kakor si njegovi strežeji in težaki prilastujejo ime „lučnjakov“, „omikašev ljudstva“, trobentačev blažene „svobode“, ko pa v svojih mavhah nosijo okove in je njih „luč“, luč od smodnika in petroleja. Posekali so trinogi veliki leseni križ na prostoru „Barberini“ blizu kapucinske cerkve. Zdaj prezajo na slavno cerkev vseh Svetnikov „Panteon“, kateri hočejo oba stolpiča podreti, češ, da se stavbna lepota otme, v resnici pa sta jim na poti križa na stolpih.

Druzega oktobra so samosilniki v Rimu hotli pre-slavljaliti obletnico, ko je bilo tisto lažnjivo, zloglasno glasovanje za laško kraljestvo. Pri vsem napenjanju vladine in srenjske gosposke pa niso mogli nikakoršnega navdušenja in veselja obuditi. Kakor zginja navdušenje za rogovilstvo, tako raste pa za pravega vladarja papeža. Velike množice rimskih mladenčev in rimskega plemstva so se kakor same od sebe zbrale v Vatikanu in mladi profesor Tolli je čital navdušeno adreso v prekrasnem zlogu pred sv. Očetom. Sv. Oče so na to odgovorili s prelepim govorom, kakoršni jim kakor reke naj bistrejši vode tako pogosto in iznenadoma iz povzdignjene duše tečejo. Opomnili so na Gedeona in njegove junake, ki se niso na zemljo sklonili pit s polnimi požirki, ki so oboroženi bolj z bakljami in trobentami sovražnike premagali kot z orožjem, ker v divji besnosti so se sami med seboj mesarili. To dogodbo so sv. Oče pripovedovali s tako živostjo obračaje jo na sedanjost, da se ne dajo popisati občutki in navdušenje, s kakoršnim so bili pričujoči oserčevani. Mladi ljudje so pričeli na glas svoje veselje razodevati, kardinali, prelati, plemenitniki si niso mogli kaj od živega pretresenja.

V Cahenu je bila na voglih po mestu nabita neka risarija. Pevemo le degodek, ne da bi brezimenske prilepke ali pisanja odobraval. Narisana je bila namreč cerkev ovita z debelo vervjo. Za to verv je z vso močjo vlekel Bizmark ter jo je sem ter tje natezal. Satan pa stoji zraven njega in prav pazljivo gleda, kaj počenja, in prične se med njima blizo ta-le pogovor: Satan: „Ljubi moj Bizmark! kaj pa delaš in se toliko ukvarjaš?“ „I kaj“, mu odgovori Bizmark, „sej vidiš, katoliško cerkev moram podreti in jo s pota spraviti“. No! prav, prav“, reče satan, „to tvoje delo mi je kaj všeč. V koliko časa pa misliš to slavno delo dognati?“ Bizmark mu odgovori: „Mislim, da bo to moje slavno delo v treh ali štirih letih doveršeno“. „Hm, hm,“ se mu namuza satan, rekoč: „Če se ti to tvoje delo posreči, ti vošim veliko srečo; vendar ti pa povém, da jaz že delj ko osemnajst sto let podiram katoliško cerkev, pa je nisem mogel podreti; če jo pa ti v treh ali štirih letih podereš, po tem ti prepustim svoje mesto in ti izročim svoje opravilo, vso svojo službo“ (ki jo že zdaj s toliko vpaljenostjo opravljaš, kakor bi si s tim služil večno veselje, in ne večnega terpljenja, bi bil utegnil satan še pristaviti).

*) To je prekuhanov navadna pot in šega pri njih hudobnih delih. Tako so delali pri tistem glasovanju za podverženje papeževih dežel pod sardinsko vlado. Vzeli so po deželi zapisnike prebivalstva in so razun nekterih vse zapisali, da so glasovali za rop, nekaj kričavcev so imeli pa pričujočih; pa je bilo. Kako sleparsko in lažnjivo ti ljudje delajo, priča vsak liberaluhovski list. Tega se prepričaj, če le nekatere verste pazno bereš.

Rimsko-Prusko. Časniki razglasujejo neki list, ki pravijo, da so ga sv. Oče Pij IX pisali nemškemu cesarju Viljumu, in pa poslednjega odgovor. Sv. Oče se pritožujejo čez nove samosilske postave na Nemškem, ktere „vse čezdalje bolj merijo na razdjanje katoliške vere“, in spominjajo cesarja, da take postave njegov lastni prestol podkopujejo. Namestnik Kristusov pristavlja, da je slehernemu dolžan resnico povedati, tudi tistim, ki niso katoličani. Pij IX govori kakor taki, ki je pri polni moški zavednosti in ki ima oblast govoriti. — Prav revno pa je odgovarjanje cesarjevo do papeža. Stari Viljem namreč je namesto vgodnega odgovora jél sv. Očetu katekizem razlagati. Ne besedice ne zine o tem, če so njegove postave pravične ali ne, kar je vendar prva reč, ampak le to obširno pripoveduje, kako bode s „svetnimi pomočki pokoršino izsilil“ za svoje postave. Tako so delali vsi Neroni in Julijani.

Avstrijsko. Na gornjem Avstrijskem po kmečkih srenjah je izvoljenih 6 konservativno-katoliških poslancev in 1 vstavoverec. — Na Češkem je na kmetih izvoljenih 16 federalistov in 11 vstavovercev, 2 nedoločena. Na spod. Avstrijskem je dozdej izvoljen en sam konservativec. Na Koroškem katoliški duh dozdej še ni mogel prodreti, gotovo pa bojo mnoge društva ljudstvo sčasoma zbudile. V Terstu je v 1. razredu izvoljen dr. Porenta, v drugi skupini bo ožja volitev med dr. Sandrineli-em in dr. Buzzi-em.

Solnograške kmetijske srenje so izvolile dva katoliško-konservativca.

Razne novice. Republikanska hvaležnost: L. 1871 je francoski narodni shod odločil poldrugi milijon frankov za popraviljenje Adolf Thiers-ove hiše v Parizu, ker so mu jo bili rudečkarji razdajali. L. 1873 se v ravno tisti veliki bajti rudečkarji zbirajo in zaklinjajo zoper francoski narodni zbor, in na njih čelu je Adolf Thiers. — Povsod po Evropi se ceni nastop Henrika V na kraljevi prestol kakor dognana reč, pravi „Nord“ v Bruselu. — Laško kraljestvo je po zvezi z Bizmarkom postalo tako močno, da je bilo kos v 18 dneh trikrat zapečatiti časnik „Unità cattol.“ —

„Genfer Correspondenz“ piše, da je liberalna stranka zelo pobita, ker ne cesarica in ne cesarjeva teta Marija Ana Viktor-Emanuelovega obiskanja sprejeli niste. Tako neki tudi pruska cesarica ne. Med sadove Subalpinarja popotnika šteje omenjeni list med drugim to, da v Rimu in po drugih laških mestih se vsak večer igra pruska himna pred pruskim poslanščem in derhal k temu veselje klópoče, Avstrija ostaja zvun ozira; v Palermi je vradnija zabranila, ko so pričeli igrati avstrijsko narodno himno. Iz tega sodijo, da Subalpinar je zapustil Dunaj nezadovoljen. K temu imajo tudi laški framasonski časniki ukaz, naj kraljevo vlado pestijo, da se je Avstriji skazovala preveč prijazna. V tem je mojster jud Sonzogno, ki ga imenujejo časnikarskega Garibalda. Že poprešnje kakor tudi sedanje laško ministerstvo mu je izročilo nalogo hujskanja. Ta jud pravi v nekem spisu: „V Palermi se pusti ob enem igrati avstrijsko in prusko himno, kakor da bi bilo mogoče dvema človekoma ob enem, ki sta si smertna sovražnika, roke podati.“ Sonzognjev spis ima namen, vlado dražiti k bolj očitnemu in togotnišemu boju zoper sveti Prestol. Dopisnik v „G. C.“ iz Rima meni, da prvi sad kraljevega popotvanja v Berlin bode ta, da se v kratkem prične čra naj goropadničega preganjanja zoper Vatikan, ker zveza med laškim ateizmom (brezboštvom) in pruskim protestanstvom se je terdó vpodobila. Kar o Avstriji pravi, nam ne kaže pisati.

Skrešovski, ktereга pravda zaradi inseratov (neplačanih kolikov pri oznanilih) je toliko šuma delala, je 9. t. m. nastopil enoletno kazen v ječi. Bila ga je deželna sodnija nedolžnega spoznala, viši sodnija na 18 mesecev obsodila, naj viši sodništvo pa je kazen na leto in dan znižalo. —

„Čech“ je 10. t. m. prinesel adresno vseh Slovencev po vsem obsegu, kakor jo je pri 900letnici Praškega škofijstva izročil preč. gosp. kanonik P. Urh. —

Iz Repenja na Kranjskem so jezuiti izgnani? — v Lincu je škof Rudigier zaradi neke pridige tožen, — obetajo se na državnem zboru erc-liberalne cerkvene, t. j. proticerkvene postave — kakor na Pruskem ali v „svobodni“ Italiji. — Minister Stremajer je v Lipnici na Štajerskem kandidat. Bil je prišel zase serca pripravljat in je pravil, kako bode v državnem zboru „liberal“, kako bode zavaroval državo proti „neopravičenemu“ cerkvenemu vplivu, — pa pohvalil se je boje poslednjič, kako se je pèhal za odpravo „konkordata“. Ako bi res ne bil izvoljen, je ne mara ravno njegov govor k temu pripomogel.

Karlisti na Španjskem so 6. t. m. republikance tako hudo natepli, da so mógli le-ti pod generalom Moriones-om v velikem neredu bežati. Po tem tedaj je „liberalska“ laž, kar so te dni pisali, da so bili Karlisti hudo pobiti, iz več okrajin pregnani itd. —

Berž ko se francoski narodni zbor snide, bode vstanovil kralja in postavil vstavno parlamentarično vlado. Dozdaj imajo 414 glasov za kraljevo vlado in 15 jih upajo še pridobiti. Nečimerni Thiers silovito riže zoper postavnega kralja. Celo princ Napoleon je neki skušal pod njegovim vodstvom z liberaluhi zediniti se. Med malokterimi divjaki na zemlji so taki tlačitelji svobode, kakor zdaj na Pruskem. V vse duhovske reči vlada nos in zobe vtika. Zaperli so škofom semeniša, vsako izvoljenje fajmoštrov ali namestnikov velja za hudobijo; duhovnom, ki jih nadškof vstanovi, prepovedujejo vse duhovske opravila, celo maševati, ako posvetna gosposka poprej ne privoli itd. Pri nas je pa nekaj mož, ki imajo „svobodo“ na svojem programu, pa se pruske samosilnosti silno veselè! Koliko daste za njih „svobodoljubnost“? — Na Dunaju je bila o pričujočnosti sardinskega kralja prepovedana napovedana slovesna maša za tiste, ki so padli 20. kim. 1870, ko je bil sardinski kralj po krivici papežu Rimu ugrabil. Ako bode dosti „svoboduharjev“ izvoljenih v državni zbor, bode zmiraj več pruske svobode dobivala Avstrija. Škof Kött v Fuldi je 14. t. m. umerl v 73. letu svojega življenja.

— Turška goropadnost do bosniških kristjanov je bila vzrok, da je bila Avstrija v edinosti s Turčijo te zadeve v preiskovanje vzela. Kar neprevidoma pa je boje visoka Porta brez vprašanja Avstrije preiskovanja pretergala, enostransko to reč popisala in se je s tem pojasnilom obernila do evropskih vlád. Če je to res, se dela voz, ki ga bode težko razrešiti brez prelivanja kerví, ker ni skor misliti, da bi bila Turčija to storila sama od sebe.

Nove naznanila pravijo, da republikanski general Moriones je bil res čisto potolčen pri Puente della Rejna in je v tem mestu zapert in od Karlistov obdan.

Linški škof Rudigier v pastirskem listu priporočuje vernikom, da naj se volitev živo vdeležujejo. Iz več krajev se sliši, da so v prvotnih volitvah konservativci zmagali. Tako tudi na nemškem Štajerskem.

Iz št. Gola na Švicarskem je izpihnil generalvikar odpadnikov „altkatolikov“, in zapustil je, kakor menijo, do 90,000 frankov dolgov. Od njega opeharjeni duhovno-žirci so se vergli v žalno obleko. Morebiti jih

posnemata tudi ljubljanska rabeljna duhovnov snanih imén in narodnost.

„Politik“ opominja slovenske stranke, da naj se zedinijo.

Švicarski škofje, vedoči, koliko časninstvo premore, so vernike spodbudovali, da si naj vstanové svoje časnike, in tako se je zgodilo. „Vaterland“, „Liberté“, „Currier“ so zraven drugih manjših listov novi časniki za katoliške koristi. — Kjer se škofje preganjajo, ne ostane brez kazni, pravi „Vtld.“, govoreč o Švici. Ako pri ljudeh ni več pravice, se toliko zanesljivši začne razodevati Božja pravica. Mesto Soloturn si je nakopalo veliko hudobijo, da je škofa pregnalo s silo. Ondi je bilo škofiji nasproti na nekem poslopji zapisano, da je sedaj čist zrak, ker sta odšla škof in kancelar. Zrak pa ni bil dolgo časa „čist“, ker kmali je zrojila tako huda bolezen v Soloturnu, da pri 7000 prebivalcih je 500 bolnikov in veliko jih umira. Poklicali so k strežbi bolnikov redovnice, ko so ravno naklepali vse kloštre odpraviti. To je ravnoslednost liberalcev! Duhovni sploh in redovništvo posebej je kaj dobro, kadar so posvetnjaki v nadlogi; berž pa ko sila mine, jih trinožijo in preganjajo.

Iz Ljubljane. Mož-beseda, ali kaj?! — „Vero mi spoštujemo, — duhovnov ne sovražimo“, je djal „Slov. Narod“. Zato ima pa n. pr. že samo štev. 236 celih 12—13 spiskov in dopisov, ki so sovražljivo zabavljane zoper duhovstvo! Vzemi iz lista te psovanja, izloči pa tudi iz vsega „Naroda“ od 1. julija zabavljanja zoper duhovne in sploh zoper rojake, pa „Revalesciers du Barri“ in vidil boš, koliko in kaj ti še ostane v lažnjivem trobcu „omike“. Na Pruskem, na Švicarskem, na Laškem in kjer koli se Cerkev preganja, je „Narod“ na strani nasprotnikov katoliških duhovnov in katoliških pravic, je prijatelj cerkvenih preganjavcev in trinogov, in kadar nam naznani, da je kak duhoven obsojen, vesel zarenči: „Prav mu je!“

Umazanost tega lista je brez mére. V enem samem majhnem spisku, ki ima kacic 112 verstic, pretečeno nedeljo, je nakopičenih toliko ostudnost, da gotovo na 4—5 verst počéz pride ena psovka ali pa zabavljiv stavek in med temi je kacega pol ducata samih „klečeplazov“. Prebèri celi list št. 235 in povéj, koliko koristnega si se naučil, koliko v njem zdravega zernja našel? . . . Ubogi naročniki, ki so za 14—20 gld. na leto s tako umazano in lažnjivo kermo pitani! Ubogi narod, ki ga taki ljudje tergajo in mesarijo!

Mislil bi pa kdo, da pri tem listu morajo sami baroni in milostni visoki gospodje biti, zakaj poštene ljubljanske meščane in druge, ki so udje katoliškega politiskega društva, „traktira“ z „mežnarji“, in celo s „kuharicami“. (Revše blezo še tega ne vé, da pri katoliško-politiškem društvu so sami možki.) Tedaj Ljubljanski mojstri, posestniki, kanoniki, in drugi gg. in poštenjaki raznih stanov z dr. Razlagom vred so sami „mežnarji“? In ko bi tudi bili, je mar „mežnar“ manj človek, kakor pa kaki objedavec ljudi med pisarji „Slov. Naroda!“ —

V dopisu z Dolenskega se je spravil nad dr. Sterbenca in se je zlagal, da so v Ljubljani g. Tomšiča odstavili od Kandidature, zlagal se je, da g. Sterbenec bolan leži (ko piše v škofijski pisarnici). Se vé, on ki „duhovnov ne sovraži“, bi ne mogel več mirno spati, ako bi bil kaki duhoven izvoljen, če tudi je „Dr. J. U.“

Na nos je nek do laž obesil „Soči“, da je vrednik „Zg. Dan.“ zahteval v shodu, naj se piše v časniku „Slovencu“ „Cerkev“ z veliko začetno čerko, in da so

je celo prepričan, da to. Precej je „Nar.“ posnel to neslano „mistifikacijo“ in se „blamiral“.

Ako pišemo „Cerkev“ navadno z veliko čerko, kar je gotovo bolj prav, nam še nikoli ni prišlo v misel, komu to vsilovati in o tem tudi noben človek govoril ni, razun „Soče“ in „Naroda“, kateri poslednji bi ne mara tudi „satanu“ prej privoščil veliki S, kakor pa „Bogu“ veliki B.

— Slovenec, političen list za slovenski narod, je prišel izhajati v torek, 14. t. m. Vsestransko je prav pošten časnik, ličen v obliki, tehten in jedernat v obsegu. Za precej obširnem programom nasledva daljši členek; dalji „politični pregled“; „o volitvah“; „dopisi“; „domače stvari“; „raznotere novice“; „dub. spremembe“; „razpisanja“; „vabilo na naročevanje“ in še več drobnih reči. Velja do novega leta 2 gld.

Kmetu iz R. doline.

Zanikarneža, ki si ga zadnjič omenil, da je zaradi velikih tatvin bil povsod iz službe izpoden, in da si zdaj z lažnjivimi in strupenimi dopisi v neki liberalni časnik svoj žalostni kruh služi, tudi jaz dobro poznam. To ti je zrel tič, kakoršnemu bi Nemec dal ime, ki ga nočem tukaj imenovati; sploh od vsih milovana stvar je; — a njegovi dopisi, ktere, se vé da, vredništvo vselej še le prenareja, „otapacira“ in po svojem vstroji, so liberalcem draga paša, sladek méd; za druge liberalci okusa nimajo. Spridenemu človeku je namreč črčenje bližnjega posebno prijetna reč.

Še enega tacega junaka naj ti danes omenim, dragi brate! Z njim je svitla zarija liberalnega napredstva v neko sosesko prisijala, ko se je vanjo naselil. Da je liberallec prav v današnjem pomenu, to je, v tistem pomenu, kakor si ti zadnjič rekel, to naj potrdi istinita dogodka. Pred kratkim je ondotnega kraja arenjski odbor namenil poslati nekaj več stotic forintov v hranilnico. Može so hotli, naj bi denarje ondotni občespoštovani duhovnik, ki je bil ravno tiste dni v mesto namenjen, nesel v hranilnico; — a novošegni lučnjak, ki je v odboru glavno besedo vodil, zarohnil nad njimi: kaj če nam ta... — sej pojdem tudi jaz kmalo tje, pa jaz ponesem tjakaj denar; — in je vzel denar in ga porabil; — potem je naredel sicer dolžno pismo, — pa kaj je s tem pomagano? — posestvo ni njegovo, ampak je lastnina otrok.... Zdaj so se ljudem oči odperle. Nek liberalen časopis pa se je undan jezil, da v onem kraji ni liberallec voljen; ampak duhoven! — Vas bodo že tudi drugod ljudje spoznali, — duše novoliberalne!

Kmet s hribov.

Poslednje novice. V ljubljanski okolici in dotičnih krajih je z veliko večino izvoljen grof Barbo, — na Gorenškem enako grof Hohenwarth; za Novomeško id. Pfeifer; za Kočevsko Dežman; za Notranjsko dr. Razlag.

Na Dunaju v Brigitski ljudski šoli za dečke so za novo šolsko leto vstancvljeni 3 judje za učitelje, in le-ti imajo še to prednost, da učijo v naj višjih, v 4. 5. in 6. razredu! Ali ni to imeniten sad nove ére? Ako ravno Dunajčani ne goré prav posebno za svojo vero, je vendar zaradi tega razdraženje veliko med ljudstvom, kakor piše „Vtld.“

Po Dunaju se klati neki slepar in utegne jo tudi kam drugim pomeriti. Prodaja prav silo drago stenje

(tohte) za cerkvene in druge svetilke, češ, da se z njimi gotovo prihrani 70 odstotkov stroškov; pa je vse sleparija! Pravi, da se stenj mora pred rabo 14 ur dolgo v petroleju namakati, in tisti čas on 14 ur deleč lahko peté odnese. —

Francoški republikanci niso samo zakletniki zoper grofa Chambord-a, ampak zoper vse evropejske samovladarje, kakor piše „Unità“. Rastrosili so povsod spis, na katerem je viditi vislice, bodalo, glavosečnico, samokres... z napisom: „Orodje kraljem za vlado ljudev“.

Pajk.

Sem gledal pajka, je razpenjal mrežo,
Potem pa čakal skrito v tamnem kotu,
A skerbno stražil mrežo je v samoti,
Da rečem kratko: zlézel je na prého.

Iz solnca vonj privabi muho v véžo,
Brenčí okoli, ter se mreže loti —
Pa oj, že vjeta je — gorjé siroti,
Ko pajk začuti v mreži njeno težo!

Zažene v njó se, jo do smerti múči, —
In glej! visí čez malo muha suha, —
Iz česar páznosti mladost se uči!

Je mreža svét, ne bodi ti mu muha;
Le v solnčnem svitu in pri vere luči
Se varuj pajka — laži, svoboduha!

Radoslav.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta: Neimenov. 1 tol. za 2 gld. star. den. za dar molitve in rešenje sv. Očeta. — 1 tol. za 2 gl. st. den. in 1 tol. za 1. gl. 50 kr. sr. iz Matenje vasi po g. J. Čadežu. — Neimen. 50 kr. — Duhoven iz Tersta 2 gl. — Neimenovan 2 gl. — Mati 2 gld.; bolna hčerka 1 terdnjak za 2 gl. star. den.

Za Kalvarijo in Cerkev sv. Jožefa: Neimenov. 1 tol. za 33 kr. star. den. — Duhoven iz Tersta 1 gld.

Za misijon gosp. Pirca v Ameriki: Neimenovan 1 gld.

Za afrikanski misijon: M. Vidovič 1 gl. — Z Lipoglav 4 gl. — G. Št. J. 50 kr.

Za misijon v Bosni: Neimenovan 2 gl.

Za misijon v Adrijanopolnu: Neimenovan 1 gl.

Za Leopoldovo društvo: T. Šulert 1 gld. po gosp. Rozm.

Za sv. Detinstvo: Neimenovan 80 kr.

Za Dolence s točo poškodovane: Duhoven iz Tersta 1 gld. — Z Dobrove farmani z gg. duhovni 16 gld. — Z Naklega 10 gld. — Iz Svibnega 14 gld. (z ozirom na pogorelce v Biški vasi in v Vinici). — Dolska duhovnija z duhovnimi pastirji 30 gld. — Turjaška fara 3 gld. — Županija v Križah pri Teržiču 5 gld.

Za pogorelce v Biški vasi: Neimenovan na Goriškem 5 gld. Od sv. Katarine 2 gl. — Duhoven iz Tersta 1 gld.

Za pogorelce v Vinici: Neimenovan 1 gl. 50 kr. (Opomba: Ta dar je bil predzadnjič po pomoti zapisan za: „Biško vas iz Tujnic“) — Neimenovana 1 gl. — Od sv. Katarine pri Top. 2 gld. po č. g. fajm. — Z Lipoglav 1 gl. — Duh. iz Tersta 1 gld.